

Arbeidsmiljø – arbeidsgivers og arbeidstakers plikter

Arbeidsgiver

Arbeidsgiver har ansvar for at arbeidsmiljøet er forsvarlig og at kravene som stilles i arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter blir overholdt. Ulike oppgaver tilknyttet helse, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) kan delegeres til andre, men arbeidsmiljøet forblir arbeidsgiverens ansvar. Arbeidsmiljøloven gir arbeidstaker ikke bare rettigheter, men også plikter for å medvirke til et godt og sikkert arbeidsmiljø

Arbeidsgivers plikter er fastsatt i arbeidsmiljøloven kapittel 2. Pliktene omfatter blant annet å:

- sørge for at lokaler og arbeidsplasser er i tråd med de kravene regelverket setter

- sørge for løpende kartlegging av arbeidsmiljøet i henhold til risiko og helsefare og iverksette nødvendige tiltak

- sørge for løpende kontroll av arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse når det kan være fare for å utvikle helseskader på lang sikt

- organisere og tilrettelegge arbeidet i forhold til de ulike arbeidstakernes alder, kyndighet og arbeidsevne

- skaffe sakkyndig bistand til å foreta kontroller, målinger og så videre dersom det er nødvendig

- sørge for at arbeidstakerne får den opplæringen og instruksjonen som er nødvendig i arbeidet.

Arbeidet med HMS skal være systematisk og løpende. Arbeidsgiveren er ansvarlig for å innføre og vedlikeholde et system for internkontroll. Dette er fastslått i forskriften om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – også kalt internkontrollforskriften.

Arbeidstaker

Arbeidstakerne har også plikter i forhold til arbeidsmiljøet. De skal medvirke til gjennomføringen av tiltak som settes i verk knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), og delta i det organiserte vernearbeidet.

Arbeidstakerne har plikt til å følge de verneinstruksene og sikkerhetsrutinene som er fastsatt for sin arbeidsplass. Dersom en arbeidstaker ikke følger instruksene – for eksempel ved å la være å bruke pålagt verneutstyr – kan det være saklig grunn for oppsigelse.

Dersom arbeidstakere blir oppmerksom på feil eller mangler de ikke selv kan rette opp, skal de straks melde fra om dette til arbeidsgiver. Hvis en arbeidstaker mener arbeidet de utfører ikke kan fortsette uten fare for liv og helse, skal han eller hun avbryte arbeidet sitt umiddelbart. Arbeidstakers medvirkningsplikt fremkommer av arbeidsmiljøloven § 2–3.

Verneombud

Verneombudet er arbeidstakernes representant i spørsmål knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), og skal ivareta deres interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.

I utgangspunktet skal alle virksomheter ha verneombud, men dersom det er færre enn ti arbeidstakere kan partene skriftlig avtale en annen ordning, for eksempel at det *ikke* skal være verneombud ved virksomheten. Avtalen skal inneholde en beskrivelse av hvilken alternativ ordning som er valgt for å ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet. Bestemmelsene om verneombud finnes i arbeidsmiljøloven kapittel 6.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)

Det skal finnes et arbeidsmiljøutvalg (AMU) i alle virksomheter med minst 50 ansatte. Det skal også finnes AMU i virksomheter med mellom 20 og 50

ansatte, dersom en av partene i virksomheten krever det. Bestemmelsene om arbeidsmiljøutvalg finnes i arbeidsmiljøloven kapittel 7.

Bedriftshelsetjeneste (BHT)

Noen bransjer har et mer risikofylt arbeidsmiljø enn andre, med større sjanse for sykdommer, skader og psykiske belastninger. Disse er pålagt å knytte til seg en godkjent bedriftshelsetjeneste (BHT). Offentlig og privat tannhelsetjeneste er blant de bransjene som er pålagt å være tilknyttet en godkjent BHT. Dette fremkommer av forskrift om bedriftshelsetjeneste i visse bransjer (bransjeforskriften) med bakgrunn i arbeidsmiljøloven § 3–3 (4).

Lin Muus Bendiksen

Kl. 0000 på utgivelsesdato
www.tannlegetidende.no